

Zdeněk Strmiska: Vlastní životopis z července 1989

Narodil jsem se 2. října 1925 v Jakubčovicích, okres Opava. Můj otec byl venkovský učitel. V rodné obci jsem chodil do obecné školy. Studium na střední škole v Opavě bylo brzy přerušeno okupací pohraničních území, válečná léta jsem prožil v Brně – včetně počátků totálního nasazení. Byl jsem přeškolen jako frézař, zaměstnání v Německu se mi podařilo vyhnout. Po ukončení reálného gymnázia (1945) jsem studoval sociologii a filosofii na filosofické fakultě v Brně a v Olomouci. Jeden školní rok jsem strávil v Bordeaux a v Paříži jako stipendista. Poté, když bylo studium sociologie zrušeno, obhájil jsem doktorskou dizertační práci k problematice dialektiky u Plotína. Z mých vysokoškolských učitelů měli na mě největší vliv J. L. Fischer a In. A. Bláha. Během svého vysokoškolského studia v letech 1947–1949 jsem byl již zaměstnán jako pomocný univerzitní asistent. Po ukončení vysokoškolského studia jsem přešel do Gottwaldova, kde jsem nejdříve pracoval na Krajském národním výboru (plánovací referát 1949–1953), poté jako ředitel Krajského muzea (1953–1960) a nakonec na Pedagogickém institutu jako odborný asistent (1960–1963). V Gottwaldově jsem byl také veřejně činný, zejména ve Společnosti pro šíření politických a veřejných znalostí. V tomto období jsem se stal kandidátem a později členem komunistické strany (1958). V roce 1963 jsem přešel na Univerzitu 17. listopadu v Praze, kde jsem přednášel sociologii pro zahraniční francouzsky mluvící studenty. Od roku 1965 jsem byl vědeckým pracovníkem a vědeckým sekretářem, později zástupcem ředitele Sociologického ústavu Čs. akademie věd. V tomto období jsem se intenzivně podílel na obnově české sociologie.

Po srpnových událostech 1968 jsem odešel do Francie, nejdříve na jednoletý studijní pobyt, který byl prodloužen o druhý rok. Ve Francii jsem nezůstal z důvodů ekonomických, ale z důvodů profesionálních a politických. Jako sociolog jsem měl určité profesionální aspirace, a bylo proto pro mne závažnou skutečností, že jsem v Československu v tehdejších podmínkách neměl žádnou šanci pracovat ve svém oboru. Tato skutečnost byla potvrzena v řadě neformálních jednání, např. v rozhovoru s prof. Chombartem de Lauwe a s Radovanem Richtou. Pokud běží o obecnější důvody, byl jsem také přesvědčen, že přerušení demokratizačního procesu je pro československou společnost nešťastným řešením, že poškozuje zájmy socialismu a vyvolává nezbytně stagnační a regresivní tendence, o nichž se dnes kriticky mluví v Sovětském svazu.

Můj československý cestovní pas platil až do listopadu 1972. Francouzské státní občanství jsem získal v červnu 1977. Od svého příchodu jsem pracoval v C.N.R.S., nejdříve jako attaché de recherche, později jako chargé de recherche a directeur de recherche. Po více než deset let vykonávám funkci ředitele sociologického pracoviště C.N.R.S., po dobu dvou let řídím také „vědecké seskupení“ sociologů, kteří jsou začleněni do různých pracovišť a zabývají se různými problémy společností sovětského typu. Habilitace ve škole „Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales“ mě opravňuje řídit doktorské práce. Velká část mých doktorandů pochází z latinsko-amerických zemí.

Chatenay-Malabry, 19. 7. 1989